

Brüssel, 26. november 2021
(OR. en)

14308/21

RECH 538
COMPET 865

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 26. november 2021

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 14126/21

Teema: Euroopa teadusruumi tulevane juhtimine

- Nõukogu järelused (vastu võetud 26. novembril 2021)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused Euroopa teadusruumi tulevase juhtimise kohta, mille nõukogu võttis vastu oma 26. novembril 2021 toimunud 3830. istungil.

NÕUKOGU JÄRELDUSED**EUROOPA TEADUSRUUMI TULEVASE JUHTIMISE KOHTA**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

TULETADES MEELDE

- oma 2015. aasta detsembri järeldusi Euroopa teadusruumi nõuandva struktuuri läbivaatamise kohta,¹ milles korraldati hästitoimiva nõuandva struktuuri tähtsust, et tagada Euroopa teadusruumi ühtne ja tõhus rakendamine;
- Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee (ERAC) 2020. aasta detsembri aruannet „Euroopa teadusruumi nõuandva struktuuri tegevuskava 2019“² ja sellega seoses saadud kogemusi ning ERACi 2019. aasta detsembri arvamust Euroopa teadusruumi tuleviku kohta³;
- oma 2020. aasta detsembri järeldusi uue Euroopa teadusruumi kohta,⁴ milles see on määratletud kui teadlastele suunatud väärtus-, tipptaseme- ja mõjupõhine ala, mille raames toetatakse teadlasi, teadmisi ja tehnoloogiat ning võimaldatakse nende vaba liikumist, ning kutsutakse komisjoni ja liikmesriike üles töötama 2021. aastal uue Euroopa teadusruumi elluviimiseks välja Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava ja mitmetasandilise valitsemise mudeli, võttes arvesse komisjoni 2020. aasta septembri teatises „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks“⁵ esitatud juhtimisega seotud elemente;

¹ 14875/15.

² ERAC 1212/20.

³ ERAC 1201/20.

⁴ 13567/20.

⁵ 11400/20 + ADD 1.

UUE EUROOPA TEADUSRUUMI JUHTIMISE KONTEKST

1. TUNNISTAB vajadust Euroopa teadusruumi juhtimisraamistik läbi vaadata ja seda reformida, et võtta arvesse teadusuuringuid ja innovatsiooni mõjutavat muutunud poliitilist keskkonda, vajadust edendada meie teadusalase juhtpositsiooni kindlustamiseks vajalikke investeeringuid ja reforme ning vajadust tõhusamalt ära kasutada teadusuuringute ja innovatsiooni potentsiaali ühiskonna ja majanduse jaoks;
2. TÕDEB, et ühiskonnas tunnistatakse laiemalt teadusuuringute ja innovatsiooni rolli ning on suurenenud ootused, et teadusuuringuid ja innovatsiooni kasutatakse ära selleks, et lahendada praeguseid ja tulevasi ühiskondlikke, keskkonna- ja majandusprobleeme, mille on muu hulgas põhjustanud COVID-19 ja kliimamuutused, ning see toob kaasa ka vajaduse uuendatud, tugevama ja sidusama Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika järele; KORDAB, et jätkuvalt on olulised uudishimust lähtuvad alusuuringud, ning PALUB liikmesriikidel ja komisjonil saavutada uue Euroopa teadusruumi saavutamise ühe eeltingimusena tasakaal „missioonipõhistesse“ ja „uudishimust lähtuvatesse“ avaliku sektori teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute vahel;
3. TUNNISTAB, et Euroopa teadusruumi kontekstis määratletud eesmärkide ja sihtide saavutamiseks on vaja teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika algatuste prognoosianalüüse ja prioriseerimist, suuremat poliitilist isevastutust ja tulemuslikumat tegevuseni jõudmist liidu, riiklikul ja piirkondlikul tasandil toimuva koordineerimise kaudu;
4. PEAB OLULISEKS eripartnerlust liidu ja assotsieerunud riikide vahel ning koostööd sidusrühmadega Euroopa teadusruumi rakendamisel; NÕUSTUB juhtumipõhise lähenemisviisi järgimisega assotsieerunud riikide ja sidusrühmade kaasamisel juhtorganitesse, võttes Euroopa teadusruumi rakendamisel arvesse nende vastavaid rolle, samuti asjaomaste kolmandate riikide rolli; ning KORDAB, et koostöö kolmandate riikidega peaks põhinema ühistel põhiväärtustel ja põhimõtetel, sealhulgas tasakaalustatud vastastikkusel ja akadeemilise vabaduse austamisel;

5. TOONITAB Euroopa teadusruumi poliitika valdkonnaüleseid mõõtmeid kui põhijooni selle juhtimiseks, mis nõuab jagatud vastutust ja poliitikameetmete suunatust; RÕHUTAB, et teadusuuringud ja innovatsioon on rohepöörde, digipöörde ja muude valdkonnaülest poliitikaeesmärkide keskmes ning peaksid aitama välja töötada ja rakendada selliseid poliitikameetmeid, mille jaoks on ELi ja liikmesriikide tasandil vaja paremaid ühenduspunkte koordineerimiseks ja teadmiste vahetamist asjaomaste valdkondlike poliitikameetmetega;
6. TOONITAB rolli, mis võib uue Euroopa teadusruumi toetamisel olla taaste- ja vastupidavuskavadel, liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammil ning ühtekuuluvuspoliitika vahenditel;
7. TULETAB MEELDE, kui oluline on soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika kujundamises, rakendamises ja järelevalves, ning VÕTAB TEADMISEKS panuse, mida annab Euroopa teadusruumi tegevusse selles valdkonnas soolist võrdõiguslikkust teadusuuringutes ja innovatsioonis käsitlev Ljubljana deklaratsioon;

EUROOPA TEADUSRUMI UUENDATUD JUHTIMINE JA POLIITIKA KUJUNDAMINE

8. RÕHUTAB, et uus Euroopa teadusruum ja selle prioriteedid nõuavad praeguse Euroopa teadusruumi juhtimise põhjalikku ümberkujundamist, et ratsionaliseerida ressursse ja tugevdada Euroopa teadusruumi tulemusliku rakendamise suutlikkust, austades samas institutsioonidevahelist tasakaalu, subsidiaarsuse põhimõtet ning vastavaid pädevusi teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas; TUNNISTAB, et uue Euroopa teadusruumi juhtimist tuleks kujundada muu hulgas järgmise kaudu:
 - a. Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni pakt (teadusuuringute ja innovatsiooni pakt), milles esitatakse uue Euroopa teadusruumi põhiväärtused ja põhimõtted teadusuuringute ja innovatsiooni alal, Euroopa teadusruumi meetmete prioriteetsed valdkonnad ja poliitika koordineerimise mehhanismid;
 - b. Euroopa teadusruumi poliitiline tegevuskava, mille eesmärk on anda panus teadusuuringute ja innovatsiooni pakti prioriteetsetesse valdkondadesse ning milles esitatakse vabatahtlikud Euroopa teadusruumi meetmed, mis määratletakse ja kooskõlastatakse liidu tasandil, et saavutada kokkulepitud tulemused;

Euroopa teadusruumi poliitiline tegevuskava ja Euroopa teadusruumi meetmed

9. TOONITAB, et uue Euroopa teadusruumi saavutamiseks on vaja Euroopa teadusruumi poliitilist tegevuskava, millega tagatakse kõigi asjaomaste osalejate panustamine, võetakse arvesse riiklike ja piirkondlike poliitiliste keskkondade mitmekesisust ning rakendatakse kohandatud ja vabatahtlikku lähenemisviisi. Nõukogu peab selle tegevuskava iga kolme aasta järel heaks kiitma, tunnistades samas, et mõned meetmed on pikemaajalised;
10. Euroopa teadusruumi meetmed on kindlaks määratud Euroopa teadusruumi poliitilises tegevuskavas, et tagada uue Euroopa teadusruumi mõju, usaldusväarsus ja tõhusus, ning nende meetmete tegelik rakendamine peaks olema suunatud järgmiste kriteeriumide täitmisele:
 - asjakohasus: tegeleda vähemalt ühe prioriteetse valdkonnaga, mis on kindlaks määratud teadusuuringute ja innovatsiooni pakti käsitlevas nõukogu soovitusel, ning tagada ühismeetme selge lisaväärtus;
 - elujõulisus: sätestada selgelt nende meetmete eesmärk, ajastus, vahe-eesmärgid, osalejad ja rahastamine ning eeldatav panus Euroopa teadusruumi elluviimisse;
 - panus: tagada, et oma panuse annavad vähemalt pooled liikmesriikidest, kujutades endast kriitilist massi, et tagada laialdane poliitiline toetus ja tuua lisaks osalevatele riikidele kasu kõigile liikmesriikidele;
11. LEPIB KOKKU Euroopa teadusruumi ühises poliitilises tegevuskavas aastateks 2022–2024, mis on esitatud lisas, LEIAB, et see on dünaamiline dokument, mida nõukogu võib selle kehtivuse ajal kohandada, ning KUTSUB komisjoni ja liikmesriike ÜLES seda rakendama koostöös assotsieerunud riikide, sidusrühmade ja asjaomaste kolmandate riikidega, kui see on kohaldatav;

12. PALUB komisjonil esitada selgitavad dokumendid iga lisas esitatud Euroopa teadusruumi meetme kohta ning selle põhjal PALUB ERACil esitada 2022. aasta aprilliks oma seisukohad Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava kohta, et liikmesriikidel ja asjakohasel juhul assotsieerunud riikidel oleks lihtsam teha 2022. aasta esimesel poolel kindlaks need Euroopa teadusruumi meetmed, milles nad soovivad osaleda; KUTSUB liikmesriike ÜLES esitama ja PALUB assotsieerunud riikidel esitada teavet riiklikul tasandil osalemise kohta; RÕHUTAB, et iga liikmesriik ja assotsieerunud riik otsustab ise, kuidas peaks neid Euroopa teadusruumi meetmeid, milles nad otsustavad osaleda, riiklikul tasandil käsitlema; PALUB liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel määrata kindlaks optimaalne riiklik protsess Euroopa teadusruumi poliitika veebiplatvormil teabe esitamiseks meetmete, sealhulgas võimalike reformide või investeeringute kohta, mis on valitud Euroopa teadusruumi meetmete ja Euroopa teadusruumi prioriteetide jaoks asjakohased, sealhulgas need, mis kajastuvad valitud riiklikes poliitikavahendites, nagu strateegiad, riiklikud tegevuskavad või teekaardid, kui need on olemas;

Euroopa teadusruumi juhtimisstruktuur

13. NÕUSTUB, et nõukogu otsuste tegemise ja poliitika kujundamise roll Euroopa teadusruumi juhtimises hõlmab eelkõige pikaajaliste suuniste heakskiitmist Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni pakti käsitlevate nõukogu soovitude kujul ning keskpika perioodi prioriteetide heakskiitmist Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava kujul, mis mõlemad põhinevad põhimõtteliselt komisjoni algatustel, ning nende läbivaatamist vastusena vastavalt Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava vahehindamisele ning Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni pakti hindamisele; KUTSUB komisjoni ÜLES teavitama nõukogu korrapäraselt, sealhulgas selle ettevalmistavate organite kaudu, Euroopa teadusruumi foorumi tööst; TULETAB MEELDE nõukogu rolli anda igal ajal täiendavaid poliitilisi suuniseid selliste algatuste kaudu nagu nõukogu järeldused ja nõukogu resolutsioonid mis tahes Euroopa teadusruumi ning teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud küsimuste kohta;

14. PALUB nõukogu eesistujariikidel kaaluda Euroopa teadusruumi kontekstis ministrite tasandi konverentside korraldamist, et anda teavet Euroopa teadusruumiga seotud arengutest, tuginedes asjakohasel juhul asjaomaste Euroopa teadusruumi juhtorganite tööle⁶;
15. KINNITAB TAAS, et Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee (ERAC) on kõrgetasemeline strateegilise poliitika ühine nõuandekomitee, mis annab nõukogule, komisjonile ja liikmesriikidele varajast nõu teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud strateegilistes küsimustes; TUNNISTAB vajadust anda ERACile volitused, mis võimaldaksid tal anda nõu teadusuuringute ja innovatsiooni alase Euroopa tasandi ja riikliku poliitika strateegilise suuna kohta; SOOVITAB, et läbivaadatud volitused sisaldaksid muu hulgas järgmisi elemente:
- anda nõu strateegiliste poliitikasuuniste ja tulevikusuundumuste kohta, mis nõuavad liidu ja riiklike, sealhulgas piirkondlike teadusuuringute ja innovatsiooni poliitikameetmete täpsustamist, muu hulgas praeguse ja järgmise liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi ning muude asjaomaste teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud liidu algatuste kohta;
 - algatada Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava ajakohastamisi, andes varajast strateegilist nõu, võttes arvesse ka käimasolevate Euroopa teadusruumi meetmete puhul tehtud edusamme;
 - kajastada uusi poliitilisi nõudmisi, mis vastavad Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava kriteeriumidele, ja anda nende kohta nõu kogu Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava rakendamise ajal;
 - suhelda sarnase tasandi juhtimis- ja koordineerimisstruktuuridega muudes asjaomastes poliitikavaldkondades, nagu kõrgharidus ja tööstus;

⁶ 14989/18 ja 13567/20.

16. TUNNISTAB Euroopa teadusruumi foorumi, sealhulgas selle võimalike allrühmade rolli komisjoni loodud organina, mis vastutab parema koordineerimise eest Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava tõhusaks rakendamiseks, toetades komisjoni ja liikmesriike Euroopa teadusruumi meetmete elluviimisel; ON SEISUKOHAL, et Euroopa teadusruumi foorum peaks:

- ühiselt kavandama ja koordineerima komisjoni ja liikmesriikide vahel komisjoni algatuste ettevalmistamist seoses Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava tulevase ajakohastamisega ning arutama kooskõlastamist muude valdkondade poliitikaga;
- ühiselt kavandama ja koordineerima Euroopa teadusruumi meetmete rakendamist komisjoni, liikmesriikide ja igast üksikjuhust lähtuvalt assotsieerunud riikide, sidusrühmade ja asjaomaste kolmandate riikide vahel;
- analüüsima Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava rakendamise järelvalvet ja hindamist, kasutades Euroopa teadusruumi tulemustabelit ja Euroopa teadusruumi poliitilise platvormi kaudu esitatud teavet, ning aitama kaasa komisjoni tööle nõukogule esitatava aruande ettevalmistamisel;
- toimima vahendajana täiendavate potentsiaalsete Euroopa teadusruumi meetmete ettevalmistamiseks, tehes seda asjakohasel juhul liidu toel, ning parimate tavade vahetamiseks Euroopa teadusruumiga seotud riikliku poliitika ja riiklike meetmete kohta;

EDASINE TEGEVUS

17. KUTSUB komisjoni üles looma 2021. aasta lõpuks Euroopa teadusruumi foorum; LEIAB, et Euroopa teadusruumi foorumi kaasjuhtimine komisjoni ja liikmesriikide esindaja poolt võimaldab saavutada suurema isevastutusega ja tõhusamalt rakendatava uuendatud Euroopa teadusruumi; ka foorumi allrühmi võivad juhtida või kaasjuhtida komisjon ja/või liikmesriik või kui Euroopa teadusruumi foorumil nii kokku lepitakse, siis kaasjuhtida assotsieerunud riigi või sidusrühmade esindaja;

18. KUTSUB komisjoni ÜLES esitama nõukogule 2022. aasta keskpaigaks Euroopa teadusruumi rakendamiseks vajaliku, Euroopa teadusruumi foorumiga ühiselt kavandatud järelevalve- ja hindamisraamistiku ning andma nõukogule teavet Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava rakendamise edenemise kohta keskpikas perspektiivis, võttes aluseks Euroopa teadusruumi foorumi korraldatud arutelud; TULETAB MEELDE, et nende algatuste kohta võib küsida igal ajal nõu Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komiteelt;
19. SOOVITAB, et Euroopa teadusruumi foorumi teatavatel koosolekutel või nende teatavate päevakorrapunktide aruteludel, mis puudutavad Euroopa teadusruumi poliitilist tegevuskava käsitleva komisjoni algatuse ettevalmistamist, osaleksid üksnes komisjoni ja liikmesriikide esindajad, kes konsulteerivad samas sidusrühmade ja assotsieerunud riikide ja asjaomaste kolmandate riikidega;
20. TEEB ETTEPANEKU moodustada Euroopa teadusruumi foorumi juurde koosolekuid ettevalmistav juhtkomitee, millesse kuuluksid komisjon ning nõukogu ametisolev ja järgmine eesistujariikide kolmik; SOOVIB, et Euroopa teadusruumi foorum järgiks juhtkomitee esitatavat võimalikult ühtset lähenemisviisi assotsieerunud riikide, asjaomaste kolmandate riikide ja sidusrühmade kaasamisel oma töösse;
21. LEIAB, et Euroopa teadusruumi rakendamisse liidu ja liikmesriikide tasandil tuleks süstemaatilisemalt kaasata sidusrühmi; RÕHUTAB, et tuleks tagada riikide sidusrühmade osalemine riigi tasandil; seoses Euroopa teadusruumi foorumi ja selle võimalike allrühmade tööga KUTSUB komisjoni ÜLES ette nägema, et Euroopa teadusruumi foorum:

- tagab, et oma vastavatel kohtumistel ELi tasandi katusorganisatsioonide või muude asjakohaste ELi tasandi esindusorganisatsioonidega oleks representatiivselt kaasatud järgmist seitsmet liiki sidusrühmad: ülikoolid ja muud kõrgharidusasutused, teadus- ja arendustegevusega tegelevad organisatsioonid, teadusuuringu- ja innovatsioonimahukad ettevõtted, sealhulgas VKEd, teadlased ja novaatorid (sealhulgas oma karjääri alguses või keskel), teadustaristud, teadusuuringuid ja innovatsiooni rahastavad organisatsioonid ja teadusakadeemiad;
- loob avatud vabatahtliku sidusrühmade veebiregistri, et Euroopa teadusruumi foorumi ja selle võimalike allrühmade töösse kaasatavad Euroopa teadusruumi sidusrühmad määrataks kindlaks läbipaistvamalt, võttes arvesse vastavaid temaatilisi küsimusi;
- võtab teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika võimalike reformide arutamisel kõigil asjakohastel tasanditel arvesse avaliku ja erasektori teadusorganisatsioonide ning kõrgharidusasutuste institutsioonilist autonoomiat;

22. NÕUSTUB vaatama läbi Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee volitused, et need kajastaksid Euroopa teadusruumi uut juhtimist, sealhulgas liikmelisuse piiramist liikmesriikide esindajatega, kes vastutavad teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika eest kõrgel juhtivtasandil; TUNNISTAB lisaväärtust, mida annab nimetatud komitee kaasjuhtimine liikmesriikide esindaja ja komisjoni poolt, ning SOOVITAB kutsuda assotsieerunud riike ja asjaomaseid kolmandaid riike, väliseksperte ja sidusrühmi osalema teatavate komitee koosolekute teatavate kindlate päevakorrapunktide aruteludes; SOOVITAB, et nõukogu ametisolev ja järgmine eesistujariikide kolmik oleks esindatud komitee juhtorgan, mis valib ja valmistab ette komitee strateegiliste arutelude teemasid, ning mida vajaduse korral toetavad komitee ajutised töökonnad, ning mis tugineb asjakohasel juhul Euroopa teadusruumi foorumi tööle;
23. LEIAB, et Euroopa teadusruumi foorumi juurde ajaliselt piiratud ning tulemustele ja eesmärkidele suunatud allrühmade loomine peaks olema Euroopa teadusruumi meetmete rakendamisel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel vaikimisi kasutatav lähenemisviis;

24. SOOVIB, et teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika koordineerimisel ja elluviimisel teadustaristute ning teadusuuringute ja innovatsiooni partnerluse valdkonnas jätkaks alalised juhtimisstruktuurid – Euroopa teadustaristu strateegiafoorum (ESFRI), partnerite teadmuskeskus ja Euroopa avatud teaduse pilve juhtorgan – oma tööd sõltumatute komisjoni eksperdirühmadena, teeksid tihedat koostööd Euroopa teadusruumi foorumiga ja hoiaks teda arengutega kursis; TOOB VÄLJA, et nimetatud struktuurid peaksid võtma arvesse uuendatud lähenemisviisi Euroopa teadusruumi juhtimisele, sealhulgas teadusruumi võimalikku juhtimist või kaasjuhtimist komisjoni ja/või liikmesriikide esindajate poolt;
25. TÕSTAB ESILE teadustaristute, sealhulgas e-taristute integreerivat ja struktureerivat rolli Euroopa teadmiste ja innovatsiooni ökosüsteemi kõigil tasanditel, TOETAB 2021. aastal vastu võetud Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi tegevuskava, PEAB TERVITATAVAKS Euroopa teadusuuringute infrastruktuuri konsortsiumi (ERIC) õigusraamistiku käimasolevat hindamist ning KUTSUB komisjoni TAAS üles esitama 2022. aastaks konsortsiumi järgmise rakendamisarunde;
26. NÕUSTUB lõpetama järgmiste olemasolevat Euroopa teadusruumiga seotud tööühikute tegutsemise nõukogu haldusalas: Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee sihtotstarbelised koosseisud, nagu kõrgetasemeline ühise kavandamise tööühik (GPC), rahvusvahelise teaduse ja tehnika alase koostöö strateegiline foorum (SFIC) ning inimressursside ja liikuvuse, teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud soolise võrdõiguslikkuse ning avatud teaduse ja innovatsiooni alalised tööühikud; SOOVITAB, et nende tööd võetaks arvesse ja kui Euroopa teadusruumi foorumi raames nii otsustatakse, seda jätkatakse Euroopa teadusruumi foorumi raames niivõrd, kuivõrd see uue Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava elluviimisele kaasa aitab;
27. TUNNUSTADES uut ülemaailmset lähenemisviisi teadusuuringutele ja innovatsioonile, nagu on esitatud nõukogu järeldustes „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis – Euroopa strateegia rahvusvaheliseks koostööks muutuv maailmas“, SOOVITAB luua Euroopa teadusruumi foorumi alalise allrühma, mida kaasjuhivad liikmesriigid ja komisjon, mis võtab arvesse ja jätkab rahvusvahelise teaduse ja tehnika alase koostöö strateegilise foorumi tööd;

28. KUTSUB liikmesriike, assotsieerunud riike ja muid asjaomaseid kolmandaid riike ÜLES tagama riigi ja/või piirkondlikul tasandil asjakohased vahendid Euroopa teadusruumi meetmete ja prioriteetide elluviimiseks, seireks ja hindamiseks; NÕUAB TUNGIVALT, et komisjon püüaks veebipõhise poliitikaplatvormi elluviimisel ning liikmesriikide ja komisjoni vaheliste kahepoolsete dialoogide pidamisel vähendada bürokraatiat ja halduskoormust.
-

EUROOPA TEADUSRUUMI POLIITILINE TEGEVUSKAVA 2022–2024

Euroopa teadusruumi poliitilises tegevuskavas esitatakse loetelu vabatahtlikest Euroopa teadusruumi meetmetest ajavahemikuks 2022–2024, mille eesmärk on anda panus teadusuuringute ja innovatsiooni pakti käsitlevas nõukogu soovitusel kindlaks määratud prioriteetsetesse valdkondadesse. See on esimene samm paktis sätestatud prioriteetsete valdkondade terviklikuks käsitlemiseks. Liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel palutakse teha kindlaks, millistes meetmetes nad soovivad osaleda, ning määratleda, kuidas neid meetmeid tuleks riiklikul tasandil käsitleda. Euroopa teadusruumi poliitilise tegevuskava hilisemad versioonid täiendavad neid meetmeid pikemas perspektiivis veelgi.

Tegevuskava tugineb peamiselt komisjoni teatisele „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks“ ning nõukogu 2020. aasta detsembri järeldustele uue Euroopa teadusruumi kohta, 2021. aasta mai järeldustele „Euroopa teadusruumi süvendamine: teadlastele atraktiivsete ja kestlike karjäärivõimaluste ja töötingimuste pakkumine ning ajude ringluse reaalsuseks muutmine“ ning 2021. aasta septembri järeldustele „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis“.

Järgmised Euroopa teadusruumi meetmed on järjestatud vastavalt teadusuuringute ja innovatsiooni pakti prioriteetsetele valdkondadele:

Prioriteetne valdkond: tõeliselt toimiva teadmiste siseturu süvendamine

Euroopa teadusruumi meetmed	Tulemused
1. Võimaldada teadmiste avatud jagamist ja teadusuuringute tulemuste taaskasutamist, sealhulgas Euroopa avatud teaduse pilve arendamise kaudu	• Rakendada avatud teaduse põhimõtteid ja teha kindlaks avatud teaduse parimad tavad • Võtta kasutusele Euroopa avatud teaduse pilve põhikomponendid ja -teenused ning ühendada Euroopas olemasolevad andmetaristud, tehes tööd teadusandmete koostalitlusvõime saavutamiseks • Luua seiremehhanism, et koguda andmeid ning võrrelda investeeringuid, poliitikameetmeid, teadusuuringute digitaalseid tulemusi, oskusi avatud teaduse valdkonnas ja taristu suutlikkust seoses Euroopa avatud teaduse pilvega
2. Pakkuda välja autoriõigust ja andmeid käsitlev, teadusuuringute kontekstile vastav ELi õigusraamistik	• Teha kindlaks takistused ja probleemid seoses riiklikult rahastatud teadusuuringute ja innovatsiooni tulemustele ning teaduslikel eesmärkidel avaldatud väljaannetele ja andmetele juurdepääsu ja nende taaskasutamisega ning teha kindlaks võimalik mõju teadusuuringutele, analüüsides ELi autoriõigust ja andmeid käsitlevate õigusaktide asjaomaseid sätteid ja nendega seotud õigusraamistikke, samuti asjaomaseid institutsioonilisi ja riiklikke algatusi • Pakkuda välja seadusandlikke ja mitteseadusandlikke meetmeid, et parandada ELi praegust autoriõigust ja andmeid käsitlevat õigusraamistikku
3. Teha edusamme teadusuuringute, teadlaste ja institutsioonide hindamissüsteemi reformimisel, et parandada nende kvaliteeti, tulemusi ja mõju	• Analüüsida teadusuuringute kaasaegse hindamissüsteemi puhul riiklikul ja riikidevahelisel tasandil esinevaid õiguslikke ja halduslaseid takistusi • Luua Euroopa teadusuuringute rahastajate ja teadusuuringute tegijate koalitsioon, kes lepivad pärast Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil peetavaid laiaulatuslikke ja kaasavaid konsultatsioone kokku uues, teadusuuringute hindamisel järgitavas lähenemisviisis • Koostada koalitsiooni rakenduskava selle uue lähenemisviisi kasutuselevõtmiseks, sealhulgas katseprojektid eri valdkondades

4. Edendada atraktiivset ja kestlikku teadlaskarjääri, tasakaalustatud talentide ringlust ning rahvusvahelist, interdistsiplinaarset ja sektoritevahelist liikuvust kogu Euroopa teadusruumis	• Töötada välja teadlaskarjääri Euroopa raamistik ning toetusmeetmed teadlaskarjääri atraktiivsuse suurendamiseks akadeemilistes ringkondades ja mujal • Luua teadlaskarjääri vaatluskeskus • Vaadata läbi teadlaste harta ja tegevusjuhend • Luua Euroopa teadusruumi talendiplatvorm kui ühtne veebivärv portaali EURAXESS teenustele, võrgustikule ja portaalidele, sh HRS4R ja RESAVER • Käivitada algatus ERA4You, et edendada talentide liikumist sektorite vahel ja kogu ELis • Vahetada häid tavaid seoses teadusuuringute ja innovatsiooni süsteemidega, millega toetatakse ajude tasakaalustatud ringlust • Viia koos Euroopa ülikoolide liitudega ellu Euroopa teadlaskarjääri raamistiku katseprojekt
---	---

5. Edendada soolist võrdõiguslikkust ja soodustada kaasatust, võttes arvesse Ljubljana deklaratsiooni	• Töötada välja poliitika koordineerimise mehhanism, et toetada kaasavate soolise võrdõiguslikkuse kavade ja poliitikameetmete kaudu soolise võrdõiguslikkuse kõiki aspekte ning spetsiaalne ELi võrgustik nende kavade ja meetmete rakendamiseks • Luua strateegia, et võidelda Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni süsteemis soolise vägivalla, sealhulgas seksuaalse ahistamise vastu ning tagada töökeskkonnas sooline võrdõiguslikkus, viies läbi institutsioonilisi muutusi teadusuuringuid rahastavates või teadusuuringuid läbiviivates organisatsioonides • Töötada välja poliitiline lähenemisviis soolise võrdõiguslikkuse tugevdamiseks, milles võetakse arvesse soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist, et edendada uut Euroopa teadusruumi • Töötada koostöös riiklike teadusuuringuid rahastavate organisatsioonidega välja põhimõtted soolise perspektiivi integreerimiseks teadusuuringute ja innovatsiooni sisusse ning selle hindamiseks asjaomases kontekstis
6. Süvendada Euroopa teadusruumi Euroopas akadeemilise vabaduse kaitsmise kaudu	• Hõlbustada poliitilise lähenemisviisi väljatöötamist teadusuuringute vabaduse kaitseks Euroopas, tuginedes Bonni deklaratsioonile teadusuuringute vabaduse kohta • Toetada huvitatud organisatsioone välissekumisi käsitlevates suunistes sisalduvate soovitude rakendamisel • Avaldada esimene Euroopa seirearuanne teadusuuringute vabaduse kohta
7. Ajakohastada ELi suuniseid teadmiste paremaks väärindamiseks	• Töötada välja ja kinnitada juhtpõhimõtted teadmiste väärindamiseks • Töötada koostöös sidusrühmadega välja tegevusjuhised intellektuaalomandi arukaks kasutamiseks • Töötada välja standardimist käsitlev tegevusjuhised teadlastele

8. Tugevdada Euroopa teadusruumis teadustaristute kestlikkust, juurdepääsetavust ja säilenõtkust	• Viia läbi Euroopa teadustaristute strateegiline analüüs • Tagada kõigi riikide ulatuslikum ja kestlikum juurdepääs Euroopa teadustaristutele ja nende teenustele ning vaadata läbi Euroopa teadustaristutele juurdepääsu käsitlev harta • Ajakohastada Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi tegevuskava ja rakendada teadustaristu tulemuslikkuse seire raamistik • Koostada aruanne Euroopa teadusuuringute infrastruktuuri konsortsiumi (ERIC) raamistiku kohta • Teha tihedamat koostööd teadustaristute, e-taristute ja sidusrühmade vahel, sealhulgas Euroopa avatud teaduse pilve kaudu
9. Edendada positiivset keskkonda ja võrdseid võimalusi vastastikkusel põhinevaks rahvusvaheliseks koostööks	• Arendada edasi nõukogu järel dustes „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis – Euroopa strateegia rahvusvaheliseks koostööks muutuv maailmas“ sätestatud väärtusi ja põhimõtteid rahvusvaheliseks koostööks teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, mida tuleb edendada mitmepoolsetes dialoogides partnerriikidega ja rahvusvahelistel foorumitel • Käivitada katsealgatus, mis käsitleb Euroopa tiimi lähenemisviisi konkreetse maailma piirkonna ja/või teema puhul • Töötada välja Euroopa teadusdiplomaatia tegevuskava • Edendada koordineeritud ühist lähenemisviisi mitmepoolsetes algatustes osalemiseks

Prioriteetne valdkond: rohe- ja digipöördega seotud probleemide koos lahendamine ning ühiskonna osaluse suurendamine Euroopa teadusruumis

Euroopa teadusruumi meetmed	Tulemused
10. Muuta ELi teadusuuringute ja innovatsioonimissioonid ja -partnerlused peamiseks Euroopa teadusruumi panustajateks	• Jagada teavet, suurendada teadlikkust ja isevastutust seoses ELi teadusuuringute ja innovatsioonimissioonidega riiklikul, piirkondlikul ja kogukonna tasandil, et edendada kodanike kaasamist • Jälgida partnerluste tulemuslikkust ja seda, kuidas need aitavad kaasa uue Euroopa teadusruumi ning kõigi selle väärtuste ja põhimõtete edendamisele (partnerite teadmuskeskuse töö alusel)
11. Euroopa teadusruum rohepöörde heaks	• Kehtestada poliitiline lähenemisviis koostööraamistiku loomiseks teadusuuringutel ja innovatsioonil põhinevate ohutute ja kestlike vähese CO₂ heitega energiatehnoloogiate jaoks • Töötada välja saastevaba vesinikku käsitlev Euroopa teadusruumi teadusuuringute ja innovatsioonialane katseprojekt, tagades samal ajal sidususe muude seonduvate algatustega ja ilma, et see piiraks vajadust laiemas vesinikualase teadus- ja innovatsioonipoliitika kujundamise järele • ERA4FutureWork: näha ette poliitiline lähenemisviis (riiklikul, piirkondlikul, kohalikul ja ELi tasandil), et käsitleda teadus- ja arendustegevuse rahastamist töö tuleviku jaoks

12. Kiirendada Euroopa peamiste tööstusökosüsteemide rohe-/digipööret	• Viia läbi konsultatsiooniprotsess, mis käsitleb tööstuse vajadusi seoses teadusuuringute ja innovatsiooniga, sealhulgas oskuste omandamise / oskuste täiendamise vajadusi, digitaliseerimist, teadusuuringutel ja innovatsioonil põhinevat standardimist, ühiseid tehnoloogia tegevuskavasid ning teadus- ja tehnoloogiataristuid • Töötada välja tugev poliitikaraamistik alusuuringute paremaks toetamiseks riiklikul ja Euroopa tasandil, et luua läbimurdelisi teadmisi ja innovatsiooni • Töötada välja poliitiline lähenemisviis, et ühendada tööstust ning teadusuuringuid ja innovatsiooni käsitlevate poliitikameetmed, eelkõige seoses sellega, kuidas kiirendada teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste kasutuselevõttu tööstuses, ning käivitada katseprojektid transpordi- ja energiatööstuse ökosüsteemides • Töötada välja tööstustehnoloogia tegevuskavad, mis käsitlevad vähese CO₂ heitega tehnoloogiaid energiamahukate tööstusharude jaoks ja ringtööstustehnoloogiaid • Töötada välja koordineerimismehhanism, et pakkuda tööstusele innovatiivsete lahenduste katsetamiseks, valideerimiseks ja edasi arendamiseks vajalikke tehnoloogiataristuid • Käsitleda rohepöördega (ja digipöördega) seotud sotsiaalset kohandumist seoses
13. Anda kõrgharidusasutustele võimalused areneda kooskõlas Euroopa teadusruumiga ja koostoides Euroopa haridusruumiga	• Toetada ülikoole nende digipöördes, sealhulgas selliste algatuste kaudu nagu ühendatud ülikoolid • Töötada välja ja võtta vastu poliitiline lähenemisviis, et anda teadlastele oskused, mida on vaja koostegutsemisvõimeliseks karjääriks akadeemilistes ringkondades ja mujal • Töötada välja poliitiline lähenemisviis seoses tulevase ELi tasandi toetusega kõrgharidusasutuste edasiseks arendamiseks, sealhulgas Euroopa tippkeskuste algatuse kaudu ja Euroopa ülikoolide algatuse konsolideerimise kaudu
14. Tuua teadus kodanikele lähemale	• Laiendada algatust „Plastic Pirates – Go Europe“ • Käivitada Euroopa noorte aasta raames Euroopa teaduslinna võistlus ja luua erinevate Euroopa linnade võrgustikke • Teha ühendatud ELi teadusmeediavõrgustiku teostatavusanalüüs, tagamaks, et teaduteemade käsitus oleks ajakirjanduses rohkem faktipõhine • Pakkuda välja poliitika koordineerimise mehhanism üldsuse kaasamise tavade, sealhulgas kodanike teadusportsessides osalemise kohta

Prioriteetne valdkond: teadusuuringute ja innovatsiooni tipptasemele juurdepääsu suurendamine kogu liidus

Euroopa teadusruumi meetmed	Tulemused
15. Piirkondlike ja riiklike teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemide ülesehitamine, et parandada piirkondlikku/riiklikku tipptaset ja konkurentsivõimet	• Määrata kindlaks Euroopa teadusruumi keskused ja viia läbi vastavad katseprojektid, et võimaldada konkurentsivõimeliste teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemide tekkimist kogu ELis, vähendada territoriaalseid erinevusi ning tagada talentide ja investeeringute hõlpsam liikumine • Algatada konsultatsiooniprotsess tulevase teadusuuringute ja innovatsiooni alase kahepoolse koostöö kohta, et Euroopa teadusruumis tugevdada ja ühendada teadusuuringute ja innovatsioonialast tipptaset
16. Parandada juurdepääsu tipptasemele kogu ELis	• Luua Euroopa teadusruumi foorumis spetsiaalne töösuund, et parandada juurdepääsu tipptasemele • Kavandada ja rakendada erinevatele liikmesriikidele kohandatud toetust • Töötada välja poliitiline lähenemisviis, mis käsitleb Euroopa teaduse ja tehnika alase koostöö (COST) potentsiaali, et parandada juurdepääsu tipptasemele kogu ELis
17. Suurendada Euroopa riiklike teadusuuringutega tegelevate organisatsioonide strateegilist suutlikkust	• Rakendada teadusjuhtimise algatus, milles osaleb vähemalt 100 asutust kogu Euroopast

Prioriteetne valdkond: teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate kooskõlastatud investeeringute ja reformide edendamine

Euroopa teadusruumi meetmed	Tulemused
18. Hõlbustada riiklikku protsessi või Euroopa teadusruumi poliitikavahendi ettevalmistamist, et määrata kindlaks käimasolevad või kavandatud meetmed, mis aitavad kaasa Euroopa teadusruumi rakendamisele	• Koordineerida ELi ja liikmesriikide tegevust Euroopa teadusruumi toetavate riiklike poliitiliste lähenemisviiside määratlemisel ja rakendamisel
19. Luua tõhus ja tulemuslik Euroopa teadusruumi seiremehhanism	• Töötada välja Euroopa teadusruumi veebipõhine poliitikaplatvorm, mille eesmärk on tagada sidus, kindel ja testitud kvaliteediga riiklik aruandlussüsteem, mille andmeid kasutab veebipõhine poliitikaplatvorm, võttes arvesse praeguseid vahendeid • Töötada välja Euroopa teadusruumi tulemustabel, et jälgida edusamme Euroopa teadusruumi prioriteetide saavutamisel ELi tasandil ja üksikute Euroopa teadusruumi meetmete edenemist liikmesriikide tasandil, võttes arvesse praeguseid vahendeid
20. Toetada teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud investeeringute ja reformide prioriseerimist, koordineerimist ja suunamist	• Töötada välja poliitikat ja investeeringuid käsitlev lähenemisviis ja edendada selle vastuvõtmist kahe- ja mitmepoolsete poliitiliste dialoogide kaudu, et toetada huvitatud liikmesriike teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute prioriseerimisel, sealhulgas seoses koostoimega ELi ja riiklike programmide vahel, ning rakendada struktuurireforme